

VSCD

**TONEEL
PRIJZEN**

JURYRAPPORT 2016

De jury

Ferry Mingelen (voorzitter), Walther van den Heuvel (vice-voorzitter), Cecile Brommer, Keimpe de Jong, Wybrich Kaastra, Anneke van der Linden, Jeanette Smit en Karin Veraart.

De uitreiking

Zondag 11 september 2016 tijdens het Gala van het Nederlands Theater in de Stadsschouwburg Amsterdam.

De VSCD Toneelprijzen

Louis d'Or: prijs voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol

Theo d'Or: prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol

Arlecchino: prijs voor meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol

Colombina: prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol

Prosceniumprijs: prijs voor de persoon/instantie/groep die een wezenlijke bijdrage heeft geleverd aan de regie, het decor, de kostumering, de dramaturgie, de muzikale ondersteuning et cetera

LOUIS D'OR

Prijs voor de meest indrukwekkende mannelijke dragende rol

Genomineerd zijn:

GIJS SCHOLTEN VAN ASCHAT

voor zijn rol in *Het jaar van de kreeft*, Toneelgroep Amsterdam

Uitgedaagd door regisseur Luk Perceval stapt Gijs Scholten van Aschat zeer gedurfd buiten zijn comfortzone in een soort postmoderne dans van woorden. Geen acteren zoals je dat van hem verwacht, maar een choreografie van stem en lichaam. Het fenomenale spel van Scholten van Aschat schakelt op unieke wijze tussen tekst en metatekst - verteller en personage. Knap hoe hij de spanning opbouwt, vasthoudt en er steeds weer een laag aan toevoegt. Geilig over het podium hoppend in een indrukwekkend en aangrijpend fysiek samenspel, creëert hij een intens en intriest portret van een fragiele man, hunkerend naar liefde.

SANNE DEN HARTOGH

voor zijn rol in *De Wereldverbeteraar*, Toneelschuur Producties / Erik Whien

De wijze waarop Sanne den Hartogh de boog continue gespannen houdt en je onontkoombaar zijn wereld in trekt, getuigt van een waanzinnige acteerprestatie. De ingehouden emoties die doorklinken in zijn stem geven zijn monoloog een bijzondere geladenheid. In de regie en encenering van Whien komt Den Hartogh volledig in zijn kracht. Een wereldprestatie van een solo-acteur en zo anders dan wat we eerder van hem gezien hebben. Den Hartogh maakt de toeschouwer medeplichtig aan zijn concentratie, gewaagd en kwetsbaar.

HANS KESTING

voor zijn rol in *Kings of War*, Toneelgroep Amsterdam

Hans Kesting voegt zich vrijwel onzichtbaar in de krokodillenvijver van de macht. Eenmaal aanwezig is hij nietsontziend en genadeloos in zijn vraatzucht naar een allesverslindende alleenheerschappij. Hij lapt niet alleen de heersende moraal van het Engelse hof aan zijn laars, maar ook alle regels van de voorstelling. Het acteurschap van Kesting levert altijd een plus op in de voorstelling, wat hij

toevoegt aan energie is onvoorstelbaar. Hans Kesting is iemand voor wie je naar een voorstelling gaat – en hij verblufte de jury twee keer dit seizoen in zowel *Kings of War* als in *De Welwillenden*.

JORIS SMIT

voor zijn rol in *De revisor*, het Nationale Toneel

De gladde en uiterst energieke vertolking van Joris Smits theatermaker, die zich voor 'revisor' laat aanzien, maakt deze nominatie onontkoombaar. In samenspel met 'zijn' vluchteling, waarbij hij het idealisme van zijn eigen beroepsgroep genadeloos fileert, geeft Smit het verhaal diepte en spanning. Hij doseert zijn spel tot een de nauwkeurige mix van verwarring, opportunisme en over-de-top spel. De jury is zeer benieuwd naar Smits ontwikkeling, hier speelt een gretige acteur die de voorstelling naar een hoger plan trekt.

**De VSCD-Toneeljury kent de Louis d'Or toe aan Hans Kesting
voor zijn rol in *Kings of War***

THEO D'OR

Prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke dragende rol

Genomineerd zijn:

WINE DIERICKX

voor haar rol in *Helpdesk, Wunderbaum*

Wine Dierickx speelt, in deze (bijna) solovoorstelling, een fascinerend en opwindend figuur in de rol van Karen; een vrouw die in futuristische setting het leven van anderen op bestelling eenvoudiger maakt. Met de eenzaamheid die Dierickx verbeeldt, geeft ze energie aan niks. Maar langzaam raakt ze gefrustreerd en in die tragische ontwikkeling die ze doormaakt gaat de voorstelling heel erg over het nu. Geweldig om te zien hoe ze razendsnel wisselt, tussen talloze rollen als coole adviseur – en zichzelf, Karen. Ongelofelijk uitgekend bespeelt Dierickx de toeschouwer met deze haast wiskundige schakeling tussen emoties en telefoongesprekken.

MALOU GORTER

voor haar rol in *Borgen, Noord Nederlands Toneel*

De voorstelling *Borgen* is een soort schip dat zich langs ingewikkelde politieke vraagstukken manoeuvreert. Een enorme prestatie hoe Malou Gorter dat schip door de scènes heen laveert, door altijd steady aanwezig te zijn maar zonder te bepalend te zijn, haar spel is nooit te groot of te klein. Zo maakt zij mede *Borgen* tot een voorstelling die nog een lange tijd resoneert. Ontzettend knap hoe Gorter een eigen vorm geeft aan de vrouw waar iedereen al een beeld bij heeft.

MARIA KRAAKMAN

voor haar rol in *Het jaar van de kreeft, Toneelgroep Amsterdam*

Maria Kraakman weet in haar spel feilloos de tragiek van de hunkering te tonen, de pijn die dit doet uit zij treffend in een afwisseling van spelen en vertellen. Haar acteerprestatie fascineert door de overtuiging waarmee zij iemand portretteert die onvoorstelbaar ver gaat in het blijven geloven in een onmogelijke liefde. Ze is

doorschijnend en tegelijkertijd iemand die je na afloop nog lang bijblijft. Zoals Kraakman aardsheid combineert met uitzinnige fysieke overgave, is fenomenaal.

CHRIS NIETVELT

voor haar rol in *Glazen Speelgoed*, Toneelgroep Amsterdam

Chris Nietvelt levert al jaren consistent vertolkingen van hoge kwaliteit, met veel kijkplezier tot gevolg. Nietvelt is prachtig in haar rol van liefdevolle en tegelijk wanhopige alleenstaande moeder die haar kroost verstikt onder een deken van (vaak) goede bedoelingen. De emoties kronkelen door haar lijf, lichaamstaal en toneeltaal vallen samen. En terwijl ze reddert en ratelt zie je haar plannetjes een voor een in rook opgaan – en ze weet het. Hartbrekend.

TJITSKE REIDINGA

voor haar rol in *Sophie*, DeLaMar Producties

Met een rol die haar op het lijf geschreven is neemt Tjitske Reidinga een heel leven, van jong meisje tot oude vrouw, meeslepend en evenwichtig voor haar rekening. Ze is geloofwaardig, ontroerend, humoristisch en maakt het verhaal in alle eenvoud spannend. Alles gesitueerd vanuit één slaapkamer en zonder nadrukkelijk doel voor haar personage, zet Reidinga een gebalanceerde antiheld neer die haar publiek een leven lang vasthoudt.

**De VSCD-Toneeljury kent de Theo d'Or toe aan Wine Dierickx
voor haar rol in *Helpdesk***

ARLECCHINO

Prijs voor de meest indrukwekkende mannelijke bijdragende rol

Genomineerd zijn:

HEIN VAN DER HEIJDEN

voor zijn rol in *Een soort Hades*, Theater Utrecht

Nog lang nadat de acteurs van het toneel zijn, worstel je met de twijfel of de man die Hein van der Heijden speelt nou de schuldige is in dit familiedrama of het slachtoffer. Indrukwekkend en tot tranen roerend zet hij de diepe frustratie neer van een vader die niet in staat is contact met zijn dochter te leggen. Van der Heijden weet een onvoorwaardelijke sympathie op te roepen, zelfs al zou hij schuldig zijn.

RISTO KÜBAR

voor zijn rol in *Dit zijn de namen*, NTGent

Als nieuwkomer verrast Risto Kübar. Aangrijpend en ontroerend weet hij de smart, angst, onzekerheid en het jong zijn te verbeelden. Als opgejaagd wild in zijn rol als De Jongen in *Dit zijn de namen*. Brutaal en speels daagt hij voortdurend de inspecteur uit, en zakt hij steeds weer van het talud: heel lieflijk. Met het grote weten dat Kübar met zich meedraagt, is hij het gevaar, het ding dat kan ontploffen. Hij is nadrukkelijk aanwezig als symbool voor de mythische proporties van deze vertelling. Met iets instinctiefs in zijn spel, als of hij elk moment kan aanvallen, draagt hij de spanning van de hele voorstelling.

MARK RIETMAN

voor zijn rol in *De revisor*, het Nationale Toneel

In Gogols origineel komt hij niet voor, maar Mark Rietman zet hier een personage neer dat je niet snel vergeet. Kolderiek, kwetsbaar en aandoenlijk speelt Rietman deze rol buiten zijn comfortzone. Grappig, vastberaden en ontroerend is zijn Osman, vluchteling die zich op allerlei manieren in zijn gastland misbruikt ziet, maar goed van overleven weet.

EELCO SMITS

voor zijn rol in *Glazen speelgoed*, Toneelgroep Amsterdam

Eelco Smits is het cement van de voorstelling. Het is niet de meest in het oog springende rol, maar als je goed kijkt, passeert een sprekende reeks aan emoties zijn gezicht. In prachtig, subtiel spel probeert hij keer op keer lucht toe te laten in een verstikkende gezinssituatie. Je ziet hem worstelen en bijna ten onder gaan. Onnadrukkelijk doch zeer sensitief spel.

**De VSCD-Toneeljury kent de Arlecchino toe aan Risto Kübar
voor zijn rol in *Dit zijn de namen***

COLOMBINA

Prijs voor de meest indrukwekkende vrouwelijke bijdragende rol

Genomineerd zijn:

ILKE PADDENBURG

voor haar rol in *Een soort Hades*, Theater Utrecht

Ilke Paddenburg speelt de dochter zo kwaadaardig en toch kwetsbaar dat ze je tot het laatste moment in het ongewisse laat of zij slachtoffer is in dit familiedrama óf een meisje met een urgent trauma dat geen andere uitweg weet dan op deze manier haar vader te vonnissen. Haar diepe wanhoop speelt Paddenburg zo concreet dat je het bijna kan vastpakken. Je wilt geen sympathie voor haar krijgen terwijl je dat gevoelsmatig haast wel zou moeten. In het geraffineerde samenspel met Hein van der Heijden, vormt dit duo de koppeling tussen de wereld van de gekte en de wereld van het publiek. Zij lijken beide grotendeels normale mensen, toch is een van hen gek... maar wie? Prachtig gespeeld. Paddenburg verraste de jury tevens in *De Wilde Eend* met ook daar haar spel dat de toeschouwer telkens dwingt om zich tot haar te verhouden.

SYLVIA POORTA

voor haar rol in *Van Waveren*, Ro Theater

Sylvia Poorta trekt alle registers open, ze gaat totaal ongegeneerd over alle grenzen en trekt de voorstelling naar een hoger plan. Opnieuw weet Poorta van haar rol een autonoom kunstwerkje te maken. Perfect fysiek ingepast in doldraaiende machinerie van de familie Van Waveren, draait zij de gekkigheid van de familie naar buiten, waardoor haar bewegingsstijl een metafoor wordt. Elk moment juist in timing, aansluiting en tegenkleur.

ANNA RAADSVELD

voor haar rol in *Solness*, het Nationale Toneel

Anna Raadveld speelt de jonge Hilde met een kinderlijke maar tegelijk berekenende gretigheid. Ze is ontzettend geestig, heel snel spelend tussen naïef en gewiekst. Raadveld windt het publiek om haar vingers en gooit haar hele fysiek in de strijd. Jong, soms ijdel maar altijd zonder dat ze een “mooi meisje” speelt. Haar Hilde is ongrijpbaar.

De VSCD-Toneeljury kent de Colombina toe aan Ilke Paddenburg voor haar rol in *Een soort Hades*

PROSCENIUMPRIJS

OLA MAFAALANI

‘Theater moet invloed willen hebben!’, riep ze vorig jaar tijdens haar fenomenale Staat van het Theater. Haar optreden, dat grote emoties oproep, typeert het baanbrekende werk van de winnaar van de Prosceniumprijs. Als artistiek leider van het Noord Nederlands Toneel haalde Ola Mafaalani de wereld het theater binnen en bracht zij het theater de wereld in. Het leven zélf zette ze op het podium, door prominente publieke figuren en amateurs belangrijke bijdragende rollen te geven, zoals een nieuwslezeres, juristen, een commercieel directeur, kinderen en vluchtelingen. Ze bespeelde de landelijke schouwburgen maar ook de Groningse regio en organiseerde levendige debatten met betrokkenen.

Mafaalani heeft in haar jaren bij NNT laten zien dat je met theater politiek kunt bedrijven. Zij maakte school met theater als plek waar mensen uit de samenleving bijeenkomen. In haar brutale bewerkingen van de grote klassieke titels en nieuwe stukken, meestal in samenwerking met Ko van den Bosch, laat ze toeschouwers nadenken over wezenlijke, maatschappelijke vragen, variërend van politiek en filosofisch tot persoonlijk. Of je bijvoorbeeld een moordenaar kunt vergeven, in *Medea*, wanneer we iemand gek vinden, in *Misdaad en straf*, wat we doen als de buurvrouw haar kind mishandelt, in *Mama* of wat onze politieke verantwoordelijkheid is, in *Borgen*. Alle geoorloofde en ongeoorloofde theatrale middelen gebruikt Mafaalani om haar kritische vragen bij de toeschouwers te laten aankomen: van alles regende er uit de toneeltoren, tot luchtacrobaten aan toe. Het toneel draaide, acteurs speelden op alle plannen ook vanuit de coulissen, de nok en tussen het publiek. In die ogenschijnlijke wanorde creëert zij met krachtige hand betekenis door een ijzersterke dramaturgie en een liefdevolle spelregie.

Mafaalani maakt theater dat in alle opzichten theatraal is: spectaculair, dramatisch, indrukwekkend en magisch. Hoogtepunten waren tot nu toe - in de ogen van de jury - het groteske portret van filmgrootmeester Fellini en natuurlijk *Borgen*, haar negen uur durende meesterproef. Nu ze afscheid neemt als artistiek leider van NNT hopen we nog vaak op andere plekken werk van Mafaalani te zien.